

Sygn. akt V ACa 381/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 maja 2013r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Tomasz Pidzik
Sędziowie:	SA Anna Tabak (spr.) SA Olga Gornowicz-Owczarek
Protokolant:	Anna Fic

po rozpoznaniu w dniu 22 maja 2013r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. i (...) Spółce Akcyjnej w S.

przy udziale interwenienta ubocznego (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o zapłatę

na skutek apelacji powódki i interwenienta ubocznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gliwicach

z dnia 28 grudnia 2011 r., sygn. akt X GC 85/10

- zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w ten sposób, że zasądza od pozwanych na rzecz powódki kwotę 15.000 (piętnaście tysięcy) złotych z ustawowymi odsetkami od 10 kwietnia 2008r. do dnia zapłaty, z zastrzeżeniem, że zaspokojenie wierzyciela przez któregokolwiek z pozwanych zwalnia pozostałego, a w pozostałej części oddala powództwo;
- oddala w pozostałej części apelację powódki i w całości apelację interwenienta ubocznego;
- zasądza od powódki na rzecz pozwanych kwotę po 5.400 (pięć tysięcy czterysta) złotych, na każdego z nich, tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt V ACa 381/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. w pozwie przeciwko (...)Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w G. (...)Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w G.) oraz (...) Spółka Akcyjna w S. domagała się zasądzenia in solidum od pozwanej (...) kwoty 6 006 633,37 zł, a od pozwanej(...)w całości lub jej części w wysokości w jakiej mieści się ona w sumie gwarancyjnej umowy ubezpieczenia OC zawartej przez pozwanych.

Roszczenie powódki wynikało z nienależyte wykonanej umowy o sporządzenie projektu mieszadeł w reaktorach oraz nieprawidłowego doboru wykładziny wewnętrznej w reaktorach.

Na kwotę dochodzoną pozwem składały się:

- uszczerbek majątkowy poniesiony przez Spółkę (...) w wysokości 4 732 267,32 zł z tytułu utraconych przychodów ze sprzedaży produktów za okres odpowiadający zwłoce w wydaniu reaktorów, wydatki związane z demontażem i ponownym wykonaniem reaktorów, koszty ogólne związane z wykonaniem inwestycji;

- koszty poniesione bezpośrednio przez powódkę związane z demontażem i przeróbką reaktorów oraz wykonaniem ekspertyzy pozaprocessowej.

Pozwana (...) sp. z o.o. w G. wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów postępowania, zarzucając brak wykazania przez powódkę poniesienia szkody i jej wysokości, prawidłowe wykonanie umowy, brak ponoszenia przez nią odpowiedzialności za odpadnięcie wykładziny wewnątrz reaktorów.

Pozwana (...) S.A. także wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu, podniosła takie same zarzuty jak pozwana ad. 1 oraz, że w świetle umowy ubezpieczeniowej nie ponosi odpowiedzialności za jakość materiałów eksploatacyjnych przyjętych w projekcie przez pozwaną ad. 1.

Pismem procesowym z 25 maja 2010 r. powódka sprecyzowała ostatecznie żądanie pozwu, domagając się od pozwanej ad. 1 kwoty 6 006 633,37 zł z ustawowymi odsetkami od 10 kwietnia 2008 r., a od pozwanej ad. 2 kwoty 1 000 000 zł z ustawowymi odsetkami od 10 kwietnia 2008 r.

Do sporu – po stronie powódki – w charakterze interwenienta ubocznego przystąpiły (...)sp. z o.o. domagając się uwzględnienia powództwa.

Wyrokiem z dnia 28 grudnia 2011 r. Sąd Okręgowy w Gliwicach:

- oddalił powództwo,

- zasądził od powódki na rzecz pozwanej ad. 1 koszty w wysokości 7 589,43 zł;

- zasądził od powódki na rzecz pozwanej ad. 2 kwotę 10 814,60 zł tytułem kosztów procesu.

Sąd pierwszoinstancyjny ustalił następujące okoliczności faktyczne:

Następcą prawnym pozwanej (...) Spółki z o.o. w G. jest (...)Spółka z o.o.

W dniu 1 marca 2006 r. powódka jako wykonawca zawarła z (...)Spółką z o.o. w S. jako zamawiającym (dalej: (...)) umowę na wykonanie, dostawę, opracowanie dokumentacji techniczno – ruchowej oraz nadzór nad montażem dostarczonych urządzeń w ramach zadania – „(...) w K.” – Reaktory, Krystalizator, Podgrzewacz. Zadanie 1 dotyczyło Reaktora (...), (...) komplety, a Zadanie 2 Reaktora (...), (...) komplet.

W § (...) strony ustaliły, że szczegółowy zakres robót przedstawiają określone dokumenty i będą one uważane oraz odczytywane i interpretowane jako część umowy, w następującej kolejności: ((...)) Akt Umowy, ((...)) Warunki Umowy, ((...)) Karty doboru Urządzenia, ((...)) Wypełniony formularz Oferty, ((...)) Specyfikacje techniczne w tym

Opis Techniczny Oferowanego Urządzenia (Opisy, Rysunki, Karty Katalogowe (...), I.) Dokumentacja Projektowa (Rysunki).

W artykule (...) warunków umowy strony ustaliły, że wykonawca nie podzleci całości robót i będzie w pełni odpowiedzialnym za działania lub uchybienia każdego podwykonawcy, jego przedstawicieli lub pracowników, tak jakby to były działania lub uchybienia wykonawcy.

Oprócz dokumentów umowy strony ustaliły, że zamawiający nie będzie dostarczał wykonawcy dodatkowych dokumentów (artykuł(...)).

Powódka zobowiązała się do realizacji umowy z należytą starannością, wliczając projektowanie, produkcję, (...), dostarczenie na miejsce wbudowania, części zamiennie, montaż części składowych, testowanie i nadzór nad montażem dostaw w instalacji zamawiającego, szkolenie oraz wykonywanie wszelkich innych prac w tym naprawa defektów występujących w dostawach (artykuł(...)).

Do umowy dołączono Karty Technologiczne Aparatu zawierające szczegółowe dane techniczne reaktorów, które stanowiły jedyne informacje dla powódki jako wykonawcy projektów w tym zakresie. W Karcie Technologicznej Reaktora (...) wskazano m.in. temperaturę roboczą która wynosić miała 220 °C oraz ciśnienie robocze w reaktorze - 2,1 MPa.

W dniu 31 marca 2006 r. powódka złożyła pozwanej (...) Spółce z o.o. (dalej:(...)) ofertę na opracowanie dokumentacji aparatów (...) i (...). Pozwana ofertę przyjęła i strony w dniu 10 kwietnia 2006 r. zawarły umowę, w której pozwana (...) zobowiązała się do wykonania dokumentacji warsztatowej i koncesyjnej dla Reaktora roztwarzania płatków(...)i Reaktora (...) poz.(...).

W załączniku nr (...) strony określiły szczegółowy zakres prac tj. wymaganą zawartość dokumentacji dla każdego z dwóch reaktorów. Składały się na nie: wstępna specyfikacja materiałowa, projekt aparatu do zatwierdzenia przez zamawiającego, dokumentacja wykonawcza aparatu, warunki wykonania i odbioru aparatu, opis techniczny, warunki techniczne wykonania i odbioru zabezpieczeń antykorozyjnych, dokumentacja koncesyjna z obliczeniami wytrzymałościowymi zatwierdzona przez(...).

W dniu 10 kwietnia 2006 r. pozwana (...) zwróciła się do (...) G. z zapytaniem ofertowym w sprawie oferty na wykładzinę (...) dla stalowych reaktorów roztwarzania(...)podając ich parametry pracy takie jak temperaturę, ciśnienie robocze. W odpowiedzi otrzymała ofertę na dostawę wykładzin S. o rodzaju powłoki (...)zawierająca szczegółowe informacje technologiczne wykładzin, w tym jej odporność na temperaturę 220 °C oraz ich sposób nakładania.

Pismem z dnia 29 czerwca 2006 r. strony stwierdziły przekazanie dokumentacji w wykonaniu umowy. Następnie w notatce z 26 września 2006 r. stwierdzono odstąpienia od projektu na życzenie Inwestora, a pozwana (...) zobowiązała się do rewizji dokumentacji.

Aneksem nr (...) z 6 października 2006 r. powódka z pozwaną (...)zaktualizowały zakres prac projektowych, termin ich wykonania i wynagrodzenie dotyczący umowy nr (...).

W dniu 16 listopada 2006 r. powódka złożyła zamówienie na dostawę w/w wykładzin (...) od (...) z prośbą o zapewnienie nadzoru przy poszczególnych etapach wykonywania powłok, z tego tytułu wystawiono powódce fakturę VAT.

W dniu 5 stycznia 2007 r. powódka zleciła (...)wykonanie spornych powłok chemoodpornych, z tego tytułu wystawiono fakturę VAT i sporządzono raport z prac zabezpieczenia chemoodpornego reaktora tj. procesu termicznego utwardzania powłoki w hali komory suszarniczej przedsiębiorstwa (...)Sp. z o.o. W tym samym dniu powódka zleciła (...) Sp. z o.o. w S. wykonanie operacji obróbki cieplnej reaktorów, co stwierdzono certyfikatem i wystawiono fakturę VAT.

Podczas wykonywania wykładziny obecny był przedstawiciel firmy (...). Powódka nie uregulowała należności za wykładzinę (...).

W dniu 13 listopada 2007 r. podczas wstępnych prób podgrzania reaktorów(...) wykładzina uległa zniszczeniu. Temperatura maksymalna wynosiła 196 °C, a czynnikiem znajdującym się w reaktorze była woda.

Proces technologiczny nakładania i utwardzania powłoki (...) jest procesem wymagającym bardzo dokładnego przestrzegania procedur i postępowania zgodnie z instrukcją. Nakładanie powłoki (...) musi odbywać się w sposób ciągły, a nieprzestrzeganie tych zasad prowadzi do zniszczenia powłoki w czasie eksploatacji.

Podczas nakładania powłok w hali występowała temperatura 9 °C i prawdopodobnym było, że występowały różnice temperatur powietrza oraz elementów reaktora, jak też i wilgotności powietrza podczas natrysku powłoki. Tymczasem, zgodnie z instrukcją, powłoka powinna być natryskiwana w pomieszczeniu, w którym jest temperatura powyżej 15 °C, a wilgotność 50 %. Ponadto, grubość powłok po nałożeniu była wyższa od dopuszczonych w instrukcji, a poszczególne elementy reaktorów nie zostały poddane suszeniu po nałożeniu 1-wszej powłoki, co spowodowało jej rozwarstwienie podczas próby. Także podczas ostatniego etapu wykonywania powłoki tj. jego utwardzaniu, temperatura wzrostu do temperatury utwardzania oraz temperatura utwardzania powłoki były za wysokie. Za krótki był również czas osiągnięcia odpowiedniej temperatury utwardzania powłoki.

Przyczyną zniszczenia powłoki (...), podczas prób technologicznych przeprowadzonych w reaktorach (...) było nieprzestrzeganie parametrów technologicznych procesu nakładania powłoki.

Wykładzina (...) spełniała parametry pracy wewnątrz reaktora podane przez powódkę (temp. 220 °C i ciśnienie 2,1 MPa) i jest udoskonalonym pod względem właściwości produktem następnej generacji w stosunku do wykładziny S. (...). Powłoka S. (...) jest odporna na temperaturę do 260 °C.

Natomiast wpływ na wibrację mieszadeł w czasie prób technologicznych mógł mieć fakt, że próby przeprowadzono w warunkach odmiennych od rzeczywistych warunków pracy reaktora (...).

Pismem z dnia 28 listopada 2007 r. (...) wezwał powódkę do natychmiastowego przystąpienia do naprawy stwierdzonych defektów i usunięcia nieprawidłowości. Strony odbyły naradę dotyczącą wykonania nowych wykładzin. Wymieniły korespondencję.

W dniu 15 listopada 2007 r. powódka zawarła z E. K. umowę o dzieło, której przedmiotem było wykonanie ekspertyzy wykładzin chemoodpornych reaktora roztwory (...) oraz mieszadeł roztworu (...).

Na zlecenie powódki Prof. dr hab. inż. J.H. sporządził opracowanie pt. „(...)”.

W dniu 30 listopada 2007 r. powódka zleciła (...) Sp. z o.o. wykonanie prac związanych z pokryciem wewnętrznych powierzchni reaktorów wykładziną ze stali kwasoodpornej; nie uregulowała należności z tego tytułu. W dniu 5 grudnia zleciła Zakładowi (...) Sp. z o.o. prace związane z remontem mieszadeł reaktorów.

W dniu 9 stycznia 2008 roku powódka przekazała (...) dokumentację wykonawczą reaktora uwzględniającą zmianę wykładziny chemoodpornej oraz zmiany konstrukcji mieszadła, co do której nie zgłoszono zastrzeżeń.

5 marca 2008 r. zgłoszono do odbioru reaktory (...) po usunięciu wad wykładziny chemoodpornej i mieszadła.

Pismem z dnia 14 marca 2008 r. (...) zgłosiło powódce żądanie wyrównania szkody, będącej następstwem stwierdzonej protokołem z dnia 22 listopada 2007 r. wadliwości reaktorów z tytułu nienależytego wykonania umowy nr (...). Żądanie obejmowało kwoty: 239 639,45 zł z tytułu wydatków związanych z demontażem wadliwych reaktorów, 82 500 zł z tytułu wydatków związanych z przedłużeniem procesu inwestycyjnego oraz 4 415 194,54 zł z tytułu utraconych przychodów.

Pismem z dnia 20 marca 2008 r. powódka wezwała pozwaną (...) do zapłaty odszkodowania z tytułu nienależytego wykonania umowy nr (...), polegającego na wadliwości pierwotnie opracowanego projektu w kwocie 6 168 040,63 zł.

Próby ugodowego rozstrzygnięcia sporu nie odniosły skutku.

Pozwana (...) w okresie od 15 maja 2007 r. do 14 maja 2008 r. była ubezpieczona od odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywania zawodu projektanta, architekta lub inżyniera budowlanego u pozwanej (...). Suma ubezpieczenia wynosiła 1 000 000 zł z franszyzą redukcyjną w wysokości 5 000 zł.

Pozwana (...) odmówiła wypłaty odszkodowania.

Podstawą ustaleń faktycznych były dowody z dokumentów, zeznania świadków i opinia biegłej sądowej.

Nie dano wiary zeznaniom świadków E. K. i J.. Świadek K. wydając opinię prywatną oparła się jedynie na twierdzeniach powódki, a nie wzięła pod uwagę treści oferty dostawcy wykładziny reaktorów. Świadek J.H.z kolei sporządzał prywatną opinię na zlecenie powódki, nie ocenił wykonawstwa, położenia wykładziny, jego zeznania są sprzeczne z opinią biegłego sądowego, nadto jest pracownikiem powódki.

Sąd oddalił wnioski o dopuszczenie dowodu z dokumentów przedstawionych przy piśmie powódki z 1 lutego 2011 r. jako spóźnione.

W takim stanie faktycznym Sąd pierwszoinstancyjny uznał brak podstaw prawnych do uwzględnienia powództwa.

Stwierdził, że swoje roszczenie powódka opierała na art. 471 k.c. i powódka nie wykazała przesłanek do przypisania pozwanej ad. 1 odpowiedzialności odszkodowawczej.

Powódka nie wykazała, by pomiędzy projektem dokumentacji sporządzonych przez pozwaną (...), a faktem powstania szkody w jej majątku istniał związek przyczynowy.

Umowa zawarta pomiędzy powódką, a pozwaną P. – (...) dotyczyła jedynie wykonania dokumentacji w oparciu o przekazane jej parametry techniczne, pozwana nie była zobowiązana do wykonania reaktorów. Pozwana co prawda w projekcie wskazała na zastosowanie wykładziny chemoodpornej (...), ale dobór ten był prawidłowy. Postępowanie dowodowe natomiast wykazało, że wyłączną przyczyną uszkodzenia powłoki było jej niewłaściwe nałożenie.

Nadto – podkreślił Sąd pierwszoinstancyjny – brak wykazania przez powódkę wysokości dochodzonego roszczenia, a już w pozwie wbrew art. 6 k.c. ciężar dowodu w tym zakresie przerzuciła na interwenienta ubocznego, który dowody w tym zakresie złożył po terminie.

W konsekwencji brak także odpowiedzialności ubezpieczyciela pozwanej ad. 1.

O kosztach postępowania orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c.

Wyrok Sądu Okręgowego został zaskarżony apelacją powódki i interwenienta ubocznego.

Powódka apelacją objęła:

- oddalenie powództwa o zapłatę kwoty 1 247 366,35 zł wraz z ustawowymi odsetkami;

zarzuciła:

- naruszenie przepisów art. 233 § 1 k.p.c., art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. i 227 k.p.c., 471 k.c. przez nieuwzględnienie faktu, że dobrana przez pozwaną ad. 1 wykładzina chemoodporna (...) w każdym przypadku musiała ulec uszkodzeniu na skutek przekraczania granicznych wielkości naprężeń i sił niszczących działających na nią w trakcie pracy reaktora w związku z fizycznym zjawiskiem cyklicznego rozszerzania się i kurczenia pozostających ze sobą w kontakcie obu

powłok tj. wykładziny reaktora i jego korpusu, co skutkowało odpowiedzialność obu pozwanych – pozwanej ad. 1 w ramach kontraktu, a pozwaną ad. 2 w ramach odpowiedzialności ubezpieczeniowej;

- przez nieuwzględnienie poniesienia faktycznej szkody przez powódkę w zakresie wymiany wykładziny i mieszadeł.

Powódka wniosła o zmianę wyroku w zaskarżonej części przez uwzględnienie powództwa w zakresie kwoty 1 247 366,35 zł zasądzonej od pozwanych in solidum, przy czym od pozwanej ad. 2 do wysokości sumy gwarancyjnej z umowy ubezpieczenia oraz zmiany rozstrzygnięcia o kosztach procesu na podstawie art. 100 k.p.c.

Domagała się zasądzenia na jej rzecz kosztów procesu za obie instancje.

W apelacji złożyła wniosek o dopuszczenie dowodu z instytutu naukowo-badawczego dla ustalenia niewłaściwego doboru przez pozwaną ad. 1 wykładziny chemoodpornej.

W uzasadnieniu skarżąca podkreśliła uszkodzenie także wzorowej próbki wykładziny, dostarczonej jej przez producenta, że pozwana nie dokonała obliczeń jakie siły będą działały na wykładzinę w trakcie pracy reaktora, poprzestając jedynie na danych technicznych podanych przez producenta powłoki. Z prywatnej opinii sporządzonej na zlecenie powódki wynika natomiast brak wytrzymałości wykładziny korpusa reaktora.

Pozwana ad. 1 zgodziła się z opinią pozaprocesową i przeprojektowała reaktory oraz mieszadła, opinia biegłego sądowego jest nie pełna, nie odnosi się do działających sił naprężających, pozostaje w sprzeczności z opinią prywatną i dowodami zebranymi w sprawie.

Interwenant uboczny apelacją objął całe rozstrzygnięcie Sądu pierwszej instancji, domagając się jego zmiany przez zasądzenie solidarnie od pozwanych na rzecz powódki kwoty 6 006 633,37 zł wraz z odsetkami i kosztami procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił:

1. błąd w ustaleniach faktycznych mających wpływ na wydanie orzeczenia poprzez:

- uznanie braku wykazania przez powódkę związku przyczynowego między nieprawidłowym sporządzeniem projektu przez pozwaną ad. 1, a powstałą po jej stronie szkodą;

- przyjęcie, że wyłączną przyczyną uszkodzenia powłoki był jej niewłaściwy montaż;

- przyjęcie braku wykazania przez powódkę wysokości szkody;

- pominięcie sprzeczności wynikających z opinii przedprocesowej i biegłego sądowego;

2. naruszenia przepisów prawa procesowego:

- art. 233 k.p.c. poprzez dowolną ocenę dowodów z zeznań świadków E. K. i J.H. w kontekście z innymi dowodami;

- brak oceny zeznań prezesa pozwanej z dnia 6 kwietnia 2011 r. stanowiących uznanie niewłaściwe roszczenia;

- art. 278 k.p.c. wyjście przez biegłą sądową poza zlecenie Sądu.

Pozwani wniesli o oddalenie obu apelacji i zasądzenie na ich rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył:

- apelacje w niewielkiej części zasługują na uwzględnienie.

Generalnie ustalony przez Sąd Okręgowy stan faktyczny w sprawie jest prawidłowy, znajduje oparcie w zebranych dowodach ocenionych w granicach określonych normą art. 233 k.p.c. i ustalenia te Sąd Apelacyjny potwierdza, uznając je za własne.

Nie podziela jednak Sąd Apelacyjny ustalenia – z przyczyn podanych wyżej – Sądu pierwszej instancji co do nieprawidłowego wykonawstwa pokrycia reaktorów (...)wykładziną chemoodporną (...), które to ustalenie legło u podstaw oddalenia w całości powództwa.

Sąd Apelacyjny w dalszym ciągu rozpoznaje sprawę merytorycznie, nie ogranicza się tylko do rozpoznania wniesionych zarzutów apelacyjnych.

W początkowym etapie w postępowaniu apelacyjnym – z uwagi na krytyczną ocenę biegłej J. P. – z urzędu dopuszczono dowód z opinii innego biegłego sądowego, jednakże w późniejszym okresie postanowienie to – uznając za zbędny ten dowód – zostało uchylone.

Dalsze rozpoznanie merytoryczne sprawy przez sąd odwoławczy oznacza, że sąd ten ponownie ocenia dowody przeprowadzone przez sąd pierwszoinstancyjny i ponownie ustala stan faktyczny w sprawie.

Nie ulega wątpliwości, że interwenient uboczny był inwestorem inwestycji pod nazwą „(...)”, a powódka była wykonawcą (przy pomocy podwykonawców), zaś pozwana (...) projektantem (jako jeden z podwykonawców powódki).

W ramach inwestycji wykonywano m.in. 4 komplety reaktorów roztwarzania (...) (...), 1 komplet reaktora wytrącenia kwasu tereftalowego(...)oraz mieszadła do tychże reaktorów.

Powódka zleciła zaprojektowanie reaktorów (...)oraz mieszadeł pozwanej (...)i strony w tej materii zawarły umowę w dniu 10 kwietnia 2006 r.

Jako rozwiązanie techniczne zabezpieczenia wnętrza reaktorów (...) (po uzyskaniu informacji od producenta i zaakceptowaniu materiału przez powódkę) projektant wskazał wykładzinę (...), którą zbiorniki zostały wyłożone.

Zastosowana w reaktorach (...) wykładzina w trakcie próby technologicznej (nawet w łagodniejszym środowisku chemicznym) uległa spęknięciu i odpadnięciu, co zostało stwierdzone komisyjnie z udziałem stron i przedstawiciela producenta wykładziny. Komisyjnie stwierdzono także nieprawidłową pracę mieszadeł. Dodatkowo w czasie próby użyto wzorcową metalową próbkę pokrytą tą samą wykładziną – dostarczoną przez producenta – na której także wykładzina uległa degradacji. Po tym zdarzeniu powódka zleciła wykonanie przez rzeczoznawcę ekspertyzy, który stwierdził nieprawidłowe wykonanie projektu mieszadeł oraz nieprawidłowy dobór materiału do wyłożenia reaktorów, zalecając pokrycie ich blachą kwasoodporną.

Po wydaniu tej ekspertyzy pozwana (...)na zlecenie powódki dokonała zmian w projekcie odnośnie mieszadeł i wyłożenia reaktorów (...)materiałem wskazanym przez rzeczoznawcę.

Wymienione wyżej okoliczności faktyczne były między stronami bezsporne, strony natomiast odmiennie oceniały je pod względem prawnym.

Powódkę i pozwaną (...) łączyła umowa o prace projektowe, która była umową o dzieło w rozumieniu art. 627 i nast. k.c., a więc umową rezultatu.

Pozwany projektant bronił się m.in. podnosząc, że do jego obowiązków nie należał dobór materiału celem wyłożenia reaktorów (...), zaś doboru tego materiału dokonała powódka, zresztą go nabywając.

Z tym zarzutem pozwanej (...)nie sposób się zgodzić.

Rzeczą bowiem projektanta – co jest powszechnie wiadomym – jest zastosowanie do projektowanego obiektu odpowiedniego materiału. Zakup natomiast przez inwestora materiału (chyba, że wbrew zleceniom projektanta) nie ma znaczenia.

Wykonany przez pozwaną projekt posiadał wady w przedmiocie rozwiązań technicznych mieszadeł i doboru wykładziny chemoodpornej (...).

Zwrócić należy uwagę, że w umowie o dzieło – w razie ujawnienia się wady – na zamawiającym spoczywa jedynie ciężar udowodnienia wystąpienia wady, natomiast na wykonawcy ciężar wykazania przyczyn zaistnienia tejże wady.

Powódka wykazała natomiast w procesie wystąpienie wad w mieszadłach oraz zniszczenie wykładziny wewnętrznej reaktorów (...)(okoliczność zresztą niesporna co do wystąpienia wad).

Tym samym na pozwanego projektanta przerzucony został ciężar dowodu przyczyn wystąpienia wad, by wykazać przesłankę uwalniającą go z odpowiedzialności według reguły z art. 471 k.c.

W przedmiotowej sprawie został dopuszczony dowód z opinii biegłego na okoliczność, czy rozwiązanie projektowe zaproponowane w projekcie wykonawczym, polegające na wykonaniu reaktora (...) ze stali węglowej i pokrycie go wykładziną chemoodporną (...) pozwala na prawidłowe funkcjonowanie tego reaktora w warunkach technologicznych, dla których był przewidziany w technologii inwestora oraz czy mieszadła zostały prawidłowo zaprojektowane oraz jakie były przyczyny ich wadliwego zachowania się.

Opinię sporządziła biegła ds. chemii, technologii i przetwórstwa tworzyw sztucznych dr inż. J. P., która zajęła stanowisko, że przyczyną zniszczenia powłoki (...) w reaktorach (...), podczas prób technologicznych było nieprzestrzeganie parametrów technologicznych procesu nakładania powłoki (a więc nieprawidłowe wykonawstwo), a przyczyną nadmiernych wibracji mieszadeł było poddanie ich próbie w warunkach odmiennych od tych, w których miały pracować.

Opinia biegłej została zakwestionowana przez powódkę, zaś biegła podtrzymała swoje stanowisko w ustnej opinii złożonej na rozprawie w dniu 14 grudnia 2011 r. Jednocześnie biegła przyznała, że nie jest specjalistą z zakresu aparatury chemicznej i inżynierii procesowej, a specjalistą z zakresu technologii sztucznych i nie badała naprężeń pomiędzy dwoma powłokami tj. zbiornikiem i wykładziną, a zgodziła się z prywatną opinią przedprocesową co do niewłaściwego zaprojektowania mieszadeł.

Sąd oczywiście nie posiada wiadomości specjalistycznych w zakresie aparatury chemicznej, a nawet gdyby takie posiadał, to i tak nie mógłby ich wykorzystać, a koniecznym byłoby skorzystanie z opinii biegłego. Sporządzona przez biegłego opinia w sprawie podlega ocenie sądu, tak jak każdy inny dowód według reguł z art. 233 § 1 k.p.c. i oceny tej sąd nie może dokonać bezkrytycznie, co miało miejsce w niniejszej sprawie.

Sąd Apelacyjny nie podzielił oceny opinii biegłej dokonanej przez Sąd pierwszoinstancyjny i nie daje wiary tej opinii. Po pierwsze biegła nie jest specjalistą z zakresu aparatury chemicznej i inżynierii procesowej, po drugie nie badała wzajemnych oddziaływań na siebie obu powłok i działających na siebie występujących sił fizycznych, a jedynie zachodzące procesy chemiczne, co było niewystarczającym, po trzecie nie ustosunkowała się do wielu zarzutów zgłoszonych przez powódkę. Tym samym nie obroniła swojej opinii. Przede wszystkim biegła zanegowała – mimo braku ku temu podstaw, a wbrew twierdzeniom stron i producenta – tożsamość wykładziny pokrywającej próbkę wzorcową z wykładziną w reaktorach i nie zajęła stanowiska co do przyczyn degradacji tej próbki w czasie próby technologicznej.

Skoro Sąd Apelacyjny uznał opinię biegłego sądowego za niewiarygodną, to w konsekwencji pozwany projektant nie wykazał przesłanki uwalniającej go z odpowiedzialności za wady projektowe w świetle art. 471 k.c.

Ponownie oceniając dowody osobowe Sąd Apelacyjny dał wiarę w pełni zeznaniom świadków J. K., chociaż nie wniosły one wiele do sprawy, gdyż powłoki wewnętrzne reaktorów nie były przedmiotem uzgodnień (...), jako obiektywnym i przekonywującym. Zeznaniom świadka A. G. nie dano wiary w części dotyczącej stwierdzenia, że projektant nie był zobowiązany do wskazania materiału wewnętrznego reaktorów (...) jako sprzecznym z umową stron. W pozostałym zakresie dano wiarę jako przekonywującym i zgodnym z pozostałym materiałem dowodowym zebrany w sprawie. Zeznaniom świadków K. C. i M. S. dano wiarę w całości jako przekonywującym, logicznym i zgodnym z dowodami z dokumentów. Z tych samych przyczyn Sąd Apelacyjny dał wiarę w całości zeznaniom świadka R. K., W. C., M. K..

Zeznania świadków E. K. i J.H. nie mogą podlegać takiej samej ocenie jak zeznania pozostałych świadków, jako że odnosiły się do własnej oceny zdarzeń, zawierały wiedzę fachową, zaś zeznania świadków nie mogą zastępować opinii biegłego sądowego.

Zeznaniom stron dano wiarę jako zgodnym z sobą, zeznaniami świadków oraz dowodów z dokumentów.

Reasumując ten wątek za trafny należy uznać zarzut apelujących w przedmiocie naruszenia przepisu art. 233 § 2 k.p.c., prowadzący w konsekwencji do błędnego ustalenia o należytych wykonaniu umowy o prace projektowe, zawartą pomiędzy powódką, a pozwaną (...) (w części dotyczącej zaprojektowania mieszadeł i doboru wykładziny wewnętrznej w reaktorach (...)).

W konsekwencji należy przyjąć odpowiedzialność projektanta co do zasady na podstawie art. 471 k.c.

Zgodnie z przywołanym przepisem dłużnik odpowiedzialny jest do naprawienia szkody wynikłej z nienależytego wykonania zobowiązania, chyba że jest to następstwem okoliczności, za które nie ponosi dłużnik odpowiedzialności.

Jak już podano wyżej zobowiązanie z umowy o prace projektowe zostało wykonane nienależycie w podanym zakresie. Zdaniem Sądu Apelacyjnego pozwany projektant nie wykazał, by występujące w projekcie błędy były następstwem okoliczności, za które nie ponosi odpowiedzialności.

Dla przypisania dłużnikowi odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 471 k.c. wierzyciel oprócz wykazania nienależytego wykonania zobowiązania (co miało miejsce w niniejszej sprawie) winien także udowodnić powstanie szkody, istnienie związku przyczynowego między zaistniałą szkodą, a nienależytym wykonaniem zobowiązania oraz wysokość szkody.

Zwrócić należy uwagę na poniesienie szkody i jej wysokości przez wierzyciela, a nie osobę trzecią, nawet gdy łączy go z nią stosunek obligacyjny (np. z interwenientem ubocznym).

Przesłanki wystąpienia szkody u wierzyciela, związku przyczynowego ze zdarzeniem ją wywołującym oraz wysokości szkody podlegają ocenie według reguł z art. 361 k.c.

Powódka pozwem objęła następujące pozycje (na łączną wartość 6 006 633,67 zł):

- 4 732 267,32 zł szkodę doznaną przez interwenienta ubocznego, w tym utracone przychody wywołane zwłoką w przekazaniu reaktorów w wysokości 4 415 194,54 zł, koszty demontażu i ponownego wykonania reaktorów 239 639,45 zł, poniesione dodatkowo ogólne koszty w wyniku przedłużenia budowy w wysokości 77 433,33 zł;

- koszty poniesione bezpośrednio przez powódkę na łączną kwotę 1 274 366,35 zł, na którą składały się koszty przeróbki reaktorów w zakresie wykładziny chemoodpornej i mieszadeł, w tym materiały 40 475,63 zł, wynagrodzenie podwykonawcy firmy (...) – 72 504,60 zł, wynagrodzenie podwykonawcy firmy (...) 1 146 386,12 zł, koszty ekspertyzy pozaprocessowej 15 000 zł.

Roszczenie zapłaty kwoty 4 732 267,32 zł (objęte również apelacją interwenienta ubocznego) nie mogło być uwzględnione jako niewykazane, tak co do zasady, jak i wysokości. Jak powódka podała w pozwie, była to szkoda poniesiona przez interwenienta ubocznego. Powódka nie wykazała, by na jej rzecz nastąpiła cesja wierzytelności.

Strona powodowa nie jest uprawniona do domagania się naprawienia szkody poniesionej przez interwenienta, który przystąpił po jej stronie w procesie, nie posiada bowiem w tym zakresie legitymacji czynnej. Powódka nie wykazała również, by podaną wyżej należność zapłaciła inwestorowi. Nadto, jak trafnie podniósł Sąd pierwszoinstancyjny, w podanej kwocie szkoda nie została wykazana co do wysokości.

Niezasadne także były roszczenia powódki – wywodzone jako jej własna szkoda (objęta apelacją powódki i interwenienta ubocznego) w zakresie kwot 40 475,63 zł, 72 504,60 zł i 1 146 386,12 zł jako niepozostające w związku przyczynowym z wadliwością projektu i nie stanowiące właściwie szkody. Podawane bowiem wydatki odnosiły się do ponownych, prawidłowo wykonanych mieszadeł oraz pokrycia zbiorników nową, inną powłoką (jako takie nie dotyczyły szkody, gdyż urządzenia po poprawieniu ich zostały przekazane inwestorowi), a inwestor otrzymał urządzenie lepszej jakości i wyższej wartości. Wydatki te stanowią więc koszt inwestycji, co trafnie wskazywały obie strony pozwane.

Szkodą – w związku z niewłaściwym projektem – były wydatki powódki związane z zakupem wykładziny chemoodpornej, koszty jej położenia i obróbki termicznej (karta 102, 104, 105, 118 i 119 akt) i nadzoru (k. 125) oraz koszty zakupu materiałów i wykonawstwa niewłaściwych mieszadeł (co do wydatków dotyczących wykonania wadliwych mieszadeł brak dowodów w zakresie wysokości), jednakże nie zostały one objęte żądaniem pozwu, więc – zgodnie z regułą z art. 321 k.p.c. – Sąd pierwszej instancji oraz odwoławczy nie mógł ich objąć wyrokiem.

Zasadne natomiast było żądanie zapłaty kwoty 15 000 zł za wykonanie ekspertyzy pozaprocessowej na zlecenie powódki. Na taką kwotę – uiszczonego wynagrodzenia (rachunki k. 147 i 151 akt) powódka poniosła szkodę wywołaną nienależytym wykonaniem przez pozwaną P. – (...) projektu. Szkoda ta pozostaje w normalnym związku przyczynowym i została również wykazana co do wysokości. Powódka bowiem zmuszona była zlecić wykonanie przez rzeczoznawców ekspertyzy w celu ustalenia przyczyn wystąpienia wad w urządzeniach wykonanych według projektu sporządzonego przez (...). Gdyby nie wystąpiły wady, nie zachodziłaby konieczność wykonania ekspertyzy i poniesienia na ich cel wydatków.

Podstawą zasądzenia kwoty 15 000 zł od pozwanej(...) jest przepis art. 471 k.c., zaś pozwanego ubezpieczyciela art. 822 k.c.

Sąd Apelacyjny nie podziela zarzutu pozwanego ubezpieczyciela, by umowa łącząca go z pozwaną (...) wyłączała jego odpowiedzialność za szkodę wywołaną błędami projektowymi.

Ponieważ odpowiedzialność materialna obu pozwanych jest różna, odpowiedzialność ta ma charakter in solidum.

Powódce od kwoty 15 000 zł należą się odsetki na podstawie art. 481 k.c. od 10 kwietnia 2008 r. zgodnie ze sprecyzowaniem przez powódkę w piśmie na karcie 453 akt, stosownie do wezwania z 20 marca 2008 r. doręczonego pozwanej ad. 1 w dniu 26 marca 2008 r. (karta 315 akt wraz z dowodem wpływu do sekretariatu).

Konkludując – obie apelacje były zasadne na kwotę 15 000 zł, co skutkowało zmianą wyroku na tej części na podstawie art. 386 § 1 k.p.c., zaś w pozostałej części – jako pozbawione podstaw prawnych – oddalono w oparciu o art. 385 k.p.c.

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za pierwszą i drugą instancję był art. 98, 99 k.p.c. w zw. z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości w sprawie opłat za czynności radców prawnych i czynności adwokackie.

Powódka w całości została obciążona kosztami za obie instancje, gdyż w minimalnym stopniu utrzymała się w swoim roszczeniu (w I instancji w 0,2 %, zaś w apelacji 1,1 %).

Na marginesie należy zauważyć, iż interwenient był uprawniony do zaskarżenia wyższej kwoty niżli apelacją objętą przez powódkę.

(...)

(...)

(...)

(...)

(...)